

Jolanta Wawer

CZĘSTOŚĆ MIEJSKIEJ WYSPY CIEPŁA W WARSZAWIE
FREQUENCY OF THE URBAN HEAT ISLAND IN WARSAW

W pracy wzięto pod uwagę różnice temperatury powietrza między stacjami miejskimi a peryferyjną stacją Okęcie. Analizowano częstości różnic temperatury powietrza Δt (o godz. 7.00, 13.00, 21.00 i temperatury minimalnej). Najwyższe częstości różnic temperatury powietrza Δt przypadają na przedział 0–1°C, chociaż wieczorem Δt może przekraczać nawet 10°C.

WSTĘP

Celem opracowania jest zbadanie częstości występowania miejskiej wyspy ciepła w różnych rejonach Warszawy w przebiegu dziennym (godz. 7.00, 13.00, 21.00) i rocznym.

Posłużono się codziennymi różnicami temperatury powietrza Δt między stacjami miejskimi (Bielany, Obserwatorium Astronomiczne, Stacja Pomp Rzecznych i Uniwersytet Warszawski) oraz peryferyjną (Okęcie) z lat 1961–1965 w trzech terminach klimatologicznych (godz. 7.00, 13.00, 21.00) i różnicami w temperaturze minimalnej (rys. 1).

W badanym okresie 5-letnim zakres wahań różnic temperatury powietrza Δt między miastem i otoczeniem wynosił od –4,4° do 9,1°C, a w temperaturze minimalnej od –3,1° do 7,5°C. Najwyższe wartości zróżnicowania termicznego występowały przeważnie wieczorem lub rano, a w południe były rzadkością. Rozpatrywano częstość tych różnic w porach dnia w przedziałach klasowych co 1°C.

Rys. 1. Lokalizacja posterunków klimatycznych w Warszawie: 1 – Okęcie, 2 – Bielany, 3 – Stacja Pomp Rzecznych, 4 – Obserwatorium Astronomiczne, 5 – Uniwersytet Warszawski

Fig. 1. Location of climatic stations in Warsaw: 1 – Okęcie, 2 – Bielany, 3 – River Pump Station, 4 – Astronomical Observatory, 5 – University of Warsaw

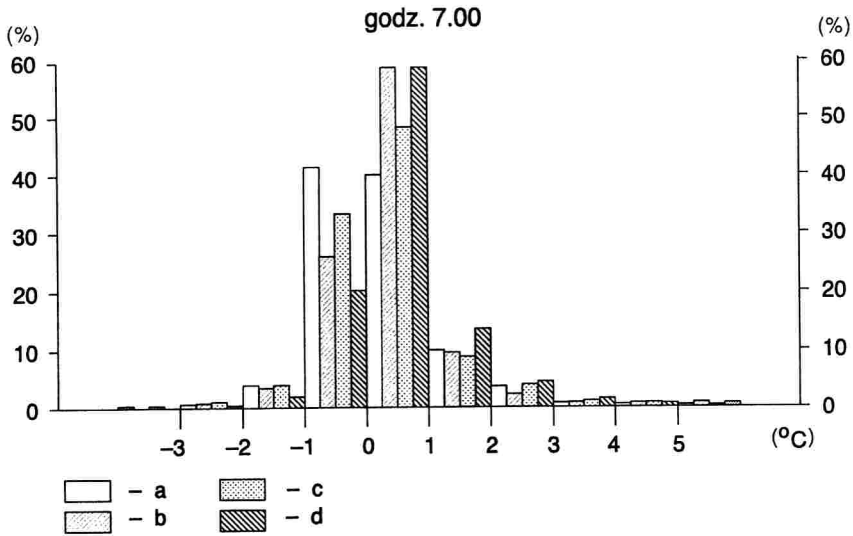
WYNIKI

Wyspa ciepła osiąga najwyższą intensywność z reguły wieczorem i rano, a w południe wyraźnie słabnie lub zanika.

Najwyższe częstości różnic temperatury powietrza w porach dnia (godz. 7.00, 13.00, 21.00) i różnic w temperaturze minimalnej przypadają w przedziałach od 0 do 1°C.

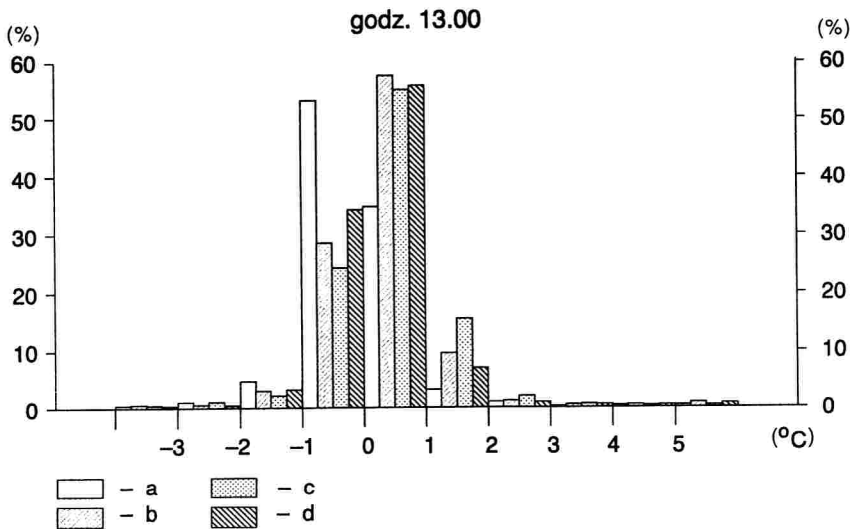
W godzinach rannych we wszystkich punktach miasta przeważają różnice dodatnie nad ujemnymi: w śródmieściu (stacja UW) stanowią one nawet 80% przypadków w roku, a na stacji Bielany, położonej z dala od centrum – 54% (rys. 2). Różnice temperatury większe niż 1°C częściej zdarzają się w śródmieściu (UW – 20% przypadków w roku) niż w innych rejonach miasta.

W godzinach południowych wyspa ciepła ma ograniczony zasięg. Na stacji Bielany dominują różnice ujemne (58,6%) nad dodatnimi. Różnice większe niż 1°C są bardzo rzadkie (rys. 3).

Rys. 2. Częstość różnic temperatury powietrza Δt między stacjami miejskimi i Okęciem o godz. 7.00. Stacje: a – Bielany, b – Obserwatorium Astronomiczne, c – Stacja Pomp Rzecznych, d – Uniwersytet Warszawski

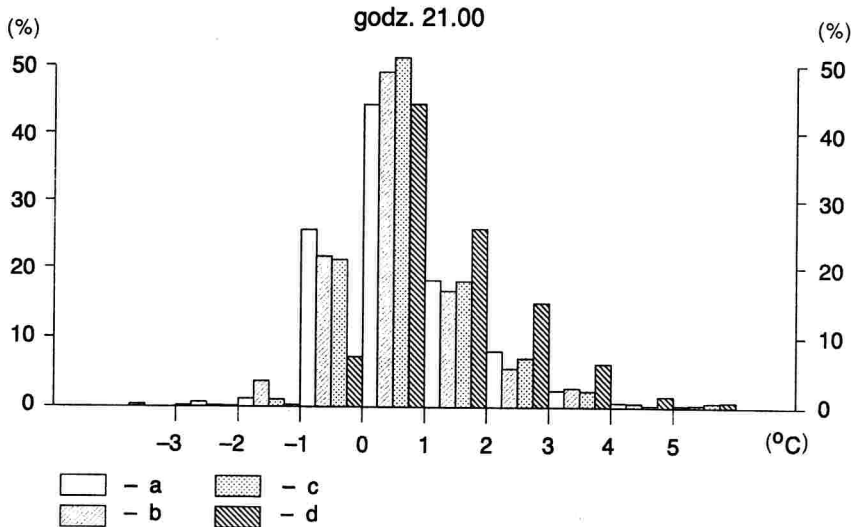
Fig. 2. Frequency of differences of air temperature at 7.00 a.m. between the urban stations and Okęcie Station. Stations: a – Bielany, b – Astronomical Observatory, c – River Pump Station, d – University of Warsaw

Rys. 3. Częstość różnic temperatury powietrza Δt między stacjami miejskimi i Okęciem o godz. 13.00. Objasnienia jak na rys. 2

Fig. 3. Frequency of differences of air temperature at 1.00 p.m. between the urban stations and Okęcie Station. Explanations as in Fig. 2

Wieczorem (godz. 21.00) istnieją najdogodniejsze warunki do utrzymywania się podwyższonej temperatury powietrza w mieście. Przeważają zdecydowanie różnice dodatnie nad ujemnymi (UW – 93%), a częstości w przedziałach powyżej 1°C są znacznie większe niż w porze rannej i południowej (UW – około 50%, a na innych stacjach 25–30%) (rys. 4).

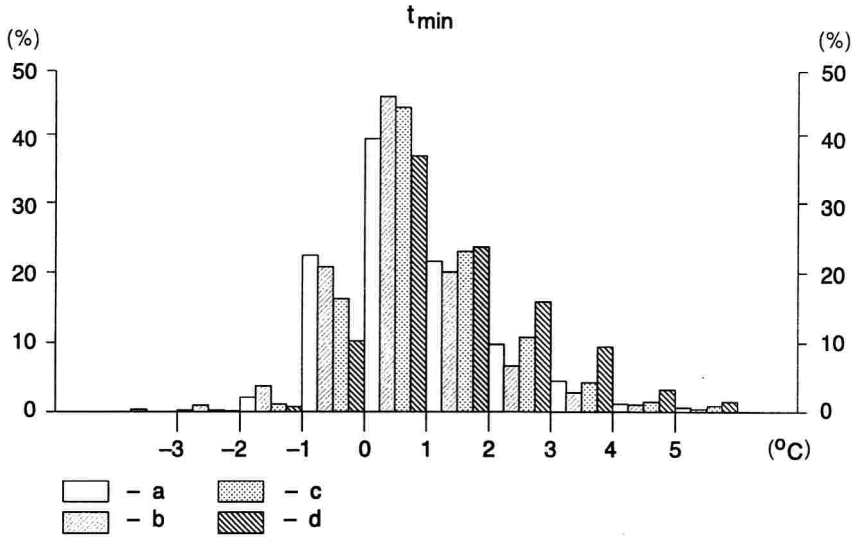
Rys. 4. Częstość różnic temperatury powietrza Δt między stacjami miejskimi i Okęciem o godz. 21.00. Objaśnienia jak na rys. 2

Fig. 4. Frequency of differences of air temperature at 9.00 p.m. between the urban stations and Okęcie Station. Explanations as in Fig. 2

Częstości różnic temperatury minimalnej ($\Delta t_{\min}$) między stacjami miejskimi a Okęciem są również najwyższe w przedziale od 0° do 1°C, a największą frekwencją w przedziałach powyżej 1°C wyróżnia się stacja śródmiejska UW – 39%. Duża intensywność wyspy ciepła ($\Delta t > 3^\circ\text{C}$) występuje najczęściej w śródmieściu (UW – 14%), a na innych stacjach miejskich znacznie rzadziej (4–6% przypadków w roku) (rys. 5).

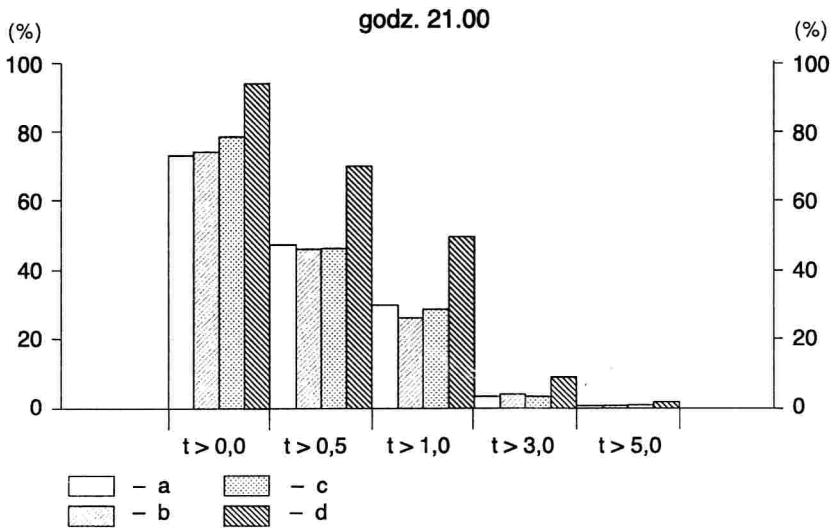
O zasięgu wyspy ciepła świadczą również częstości różnic temperatury powietrza powyżej określonych progów: Δt i $\Delta t_{\min} > 0^\circ$, $> 0,5^\circ$, $> 1^\circ$, $> 3^\circ$, $> 5^\circ\text{C}$ o godz. 21.00 i w temperaturze minimalnej (rys. 6, 7). Maksimum częstości przypada zawsze na śródmiejską część miasta (np. różnice temperatury o godz. 21.00 $\Delta t > 1^\circ\text{C}$ zdarzają się w 49%, a powyżej 3°C – 9% przypadków w roku).

Dla wybranego przedziału różnic temperatury powietrza $\Delta t > 0,5^\circ\text{C}$ przedstawiono rozkład częstości różnic (z godz. 21.00 i w temperaturze minimalnej) w przebiegu rocznym (rys. 8, 9).

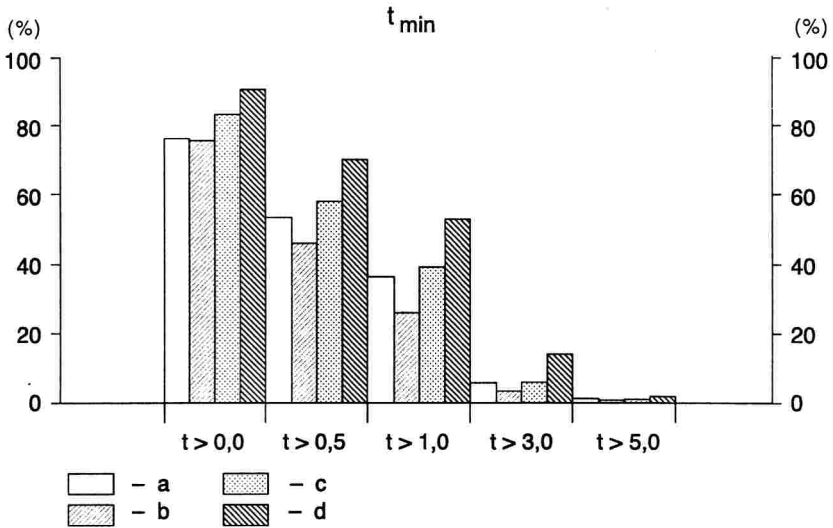
Rys. 5. Częstość różnic temperatury minimalnej między stacjami miejskimi i Okęciem. Objasnienia jak na rys. 2

Fig. 5. Frequency of differences of minimum air temperature between the urban stations and Okęcie Station. Explanations as in Fig. 2

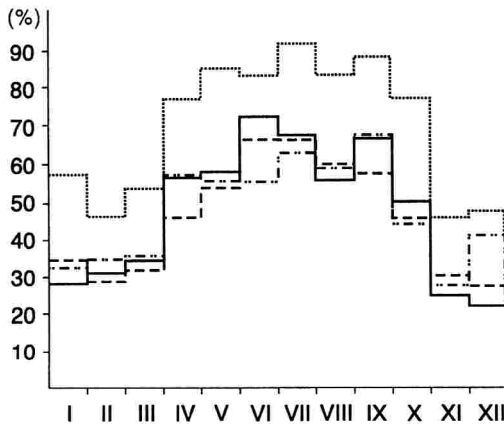
Rys. 6. Częstość różnic temperatury powietrza o godz. 21.00 powyżej określonych progów na stacjach miejskich. Objasnienia jak na rys. 2

Fig. 6. Frequency of differences of air temperature at 9.00 p.m. exceeding definite thresholds at the urban stations. Explanations as in Fig. 2

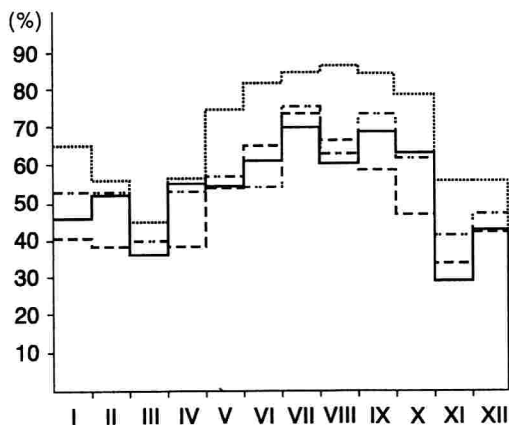
Rys. 7. Częstość różnic temperatury minimalnej powyżej określonych progów na stacjach miejskich. Objasnienia jak na rys. 2

Fig. 7. Frequency of differences of minimum air temperature exceeding definite thresholds at the urban stations. Explanations as in Fig. 2

Rys. 8. Częstość występowania wyspy ciepła o intensywności $\Delta t > 0,5^\circ\text{C}$ w porze wieczornej (godz. 21.00) na stacjach miejskich: — Bielany, - - Stacja Pomp Rzecznych, - · - · - Obserwatorium Astronomiczne, ···· Uniwersytet Warszawski

Fig. 8. Frequency of appearance of the heat island with intensity $\Delta t > 0,5^\circ\text{C}$ in the evening time (9.00 p.m.) at the urban stations: — Bielany, - - River Pump Station, - · - · - Astronomical Observatory, ···· University of Warsaw

Rys. 9. Częstość występowania wyspy ciepła o intensywności $\Delta t_{\min} > 0,5^{\circ}\text{C}$ (podczas temperatury minimalnej) na stacjach miejskich. Objasnienia jak na rys. 8

Fig. 9. Frequency of appearance of the heat island with intensity $\Delta t_{\min} > 0,5^{\circ}\text{C}$ (during occurrence of minimal temperatures) at the urban stations. Explanations as in Fig. 8

Potwierdzają one prawidłowość, iż najwyższa częstość wyspy ciepła przypada na miesiące półrocza letniego, a najniższa na listopad i marzec. Prawdopodobieństwo wystąpienia miejskiej wyspy ciepła jest największe w zwartej zabudowie śródmiejskiej. Wyspa ciepła o intensywności do 1°C częściej występuje w półroczu zimowym, a większa niż 1°C w półroczu letnim.

WNIOSKI

Miejska wyspa ciepła ma zazwyczaj ograniczony zasięg powierzchniowy uzależniony od położenia stacji, aktualnych warunków pogodowych panujących w ciągu dnia. Jej intensywność jest najwyższa wieczorem, mniejsza rano, w południe mała lub wyspa ciepła zanika. Najwyższe częstości różnic temperatury powietrza Δt między stacjami miejskimi a peryferyjną przypadają na przedział $0^{\circ}\text{--}1^{\circ}\text{C}$.

Stwierdza się, iż większa częstość różnic ujemnych odpowiada w czasie i przestrzeni mniejszym średnim różnicom, zwłaszcza w południe i rano (głównie na stacji Bielany leżącej najdalej od centrum miasta). Większa częstość dużych różnic, np. powyżej 3°C , odpowiada natomiast większym średnim różnicom, zwłaszcza między śródmieściem (UW) a peryferiami (Okęcie).

Prawdopodobieństwo wystąpienia miejskiej wyspy ciepła jest największe w śródmieściu Warszawy, gdzie wartości częstości są nawet 2-krotnie wyższe niż w innych rejonach miasta.

LITERATURA

Wawer J., 1994, *Cechy termiczne klimatu lokalnego Warszawy* (praca doktorska wykonana w Zakładzie Klimatologii WGiSR UW)

Zakład Klimatologii
Uniwersytetu Warszawskiego

SUMMARY

In the paper differences of air temperature between the urban stations and suburban station Okęcie have been considered. The frequency of air temperature differences Δt (at 7.00 a.m., 1.00 p.m., 9.00 p.m. and minimum temperature) have been analysed. The most frequent are Δt between 0° to 1°C, although at night Δt might exceed even 10°C.